

PAPER DETAILS

TITLE: GEZİ YÖNTEMİNİN SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ BASARILARINA
ETKİSİNİN VE GEZİ YAZISI YAZMALARINA İLİSKİN GÖRÜSLERİNİN İNCELENMESİ

AUTHORS: Aysegül ÇELİK

PAGES: 395-413

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1336509>

<http://kefad.ahievran.edu.tr>

Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi

ISSN: 2147 - 1037

Gezi Yönteminin Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Akademik Başarılarına Etkisinin ve Gezi Yazısı Yazma Deneyimlerine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi

Ayşegül Çelik

DOI: 10.29299/kefad.2018.20.01.013

Makale Bilgileri

Yükleme:24/10/2018 Düzeltme:17/01/2019 Kabul:14/03/2019

Özet

Bu araştırma, gezi yönteminin Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının başarılarına etkisini ve Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının uygulamaya yönelik gezi yazısı yazmalarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Bu doğrultuda araştırmada, karma yöntem ve karma yöntem içerisinde yer alan açıklayıcı ardışık desen kullanılmıştır. Araştırmanın nicel kısmında deneysel desen, nitel kısmında ise durum çalışması deseni kullanılmıştır. Çalışma grubunun belirlenmesinde uygun durum örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Buna göre çalışma grubunda İç Anadolu'da yer alan bir devlet üniversitesinde öğrenim gören 24 Sosyal Bilgiler öğretmen adayı yer almıştır. Araştırmanın veri toplama aracını uzman görüşü alındıktan sonra son şekli verilen 15 maddeden oluşan başarı testi ve üç sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturmaktadır. Araştırma, araştırmacı tarafından uygulanmış ve araştırmanın verileri toplanmıştır. Nicel verilerin analizinde SPSS 15.0, nitel verilerin analizinde ise içerik analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, gezi yöntemi kullanımının öğretmen adaylarının akademik başarılarına olumlu etkisi olduğu tespit edilmiştir. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının gezi yazısına yönelik görüşleri incelendiğinde, genel olarak öğrenme üzerinde olumlu etkisi olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Edebi ürün, Gezi yazısı, Gezi yöntemi, Sosyal bilgiler öğretmen adayları.

Sorumlu Yazar : Ayşegül Çelik, Dr. Öğr. Üyesi, Yozgat Bozok Üniversitesi, Türkiye. aysegulll_clk@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-9310-2350>.

Atf için: Çelik, A. (2019) Gezi yönteminin sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akademik başarılarına etkisinin ve gezi yazısı yazma deneyimlerine ilişkin görüşlerinin incelenmesi.. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 395-413.

Giriş

Yapılandırmacı öğrenme yaklaşımında bireyin öğrenme sürecine aktif katılımı önemli bir yer tutmaktadır. Birey ne kadar sürece dahil olursa öğrenme de o kadar kolay olabilir. Bu ilke göz önünde bulundurularak, öğrencileri öğrenme sürecine dahil etmek için fırsat oluşturulmalıdır. Öğrenciler, öğrenme sürecine deneyimleri ile katılmaktadırlar (Arslan, 2007). Öğrenme ile deneyim birbirleriyle yakın ilişkilidir (Tokcan, Demirkaya, 2014). Bu doğrultuda düşünüldüğünde öğrenciler için hem deneyim yaşamaları ve deneyimlerini paylaşmaları hem de geçmiş deneyimlerini kullanmaları öğrenmeyi daha anlamlı kılabilir. Böyle bir öğrenme süreci tasarlayabilmek için sınıf içi ya da sınıf dışı etkinlikler planlanmalı, öğretim sürecini zenginleştirecek materyaller ve edebi ürünler kullanılmalıdır. Sosyal Bilgiler dersinde sınıf dışında kullanılacak yöntemlerden birisi gezidir. Gezi yöntemi, somut yaşantı sağlamaya, gözlem yapmaya, değerlendirme yapmaya ve ilişki kurmayı sağlar (Garipoğlu, 2001). Bu yöntemin temel amacı, sınıf dışında belirli bir amaç doğrultusunda oluşturulan öğrenme ortamını deneyimlerinden, bilgilerinden faydalananarak edindikleri bilgileri sentezleyip öğrenmeyi kalıcı hale getirmektir (Aytaç, 2014). Bireyin öğrenme sürecinin etkili gerçekleşebilmesi için, bilgiyi birinci el yaşantılarla işleyerek uygulamaya dökmek ve beş duyu organına hitap edebilmesi gerekmektedir (Altın, Demirtaş, 2014). Ancak böyle bir öğrenme ortamında bilgi, beceri ve değerler kazandırılabilir. Gezi yöntemi ile oluşturulmuş bir öğrenme ortamında da öğrencilere birden fazla beceriyi kazandırma fırsatının yanı sıra istendik davranışları, bilginin aktarımı ve bir takım değerlerinde kazandırılması sağlanabilir. Özellikle bu becerilerin kazandırılmasında edebi ürünlerin içerisinde yer alan gezi yazısı da, sözlü ve yazılı anlatım becerisinin yanı sıra iletişim kurma, yaratıcılık, gözlem, konum analizi ve mekân algılama (MEB, 2018) gibi Sosyal Bilgiler öğretim programında yer alan becerileri kazandırmaya da yardımcı olabilir. İbret, Karasu Avcı, Karabıyık, Güleş ve Demirci'nin (2017) yapmış oldukları çalışmada Sosyal Bilgiler dersinde edebi ürünlerin kullanımı değerlerin aktarımı, kalıcılık, kültürel öğelerin öğretilmesi ve derse karşı ilginin artırılmasında etkili olabileceği vurgulanmıştır. Bütün bunların yanı sıra edebi ürünlerin kullanımı bireyin düşünce gelişimini de etkileyebilir. Bireyin düşünmesi ve dil becerileri arasında sıkı bir ilişki vardır (Öztürk, Çoşkun Keskin, Otluoğlu, 2014). Bruner (2014), öğretmenin öğrenenin kaldığı yerden başlaması gerektiğini söyler. Bu yaklaşımdan yola çıkarak birey eğitim hayatına başlamadan aileden ve çevreden bir takım dil becerileri kazanmış olarak okula gelmektedir. Öğretmen öğrencinin bu dil becerilerini geliştirebilmek için edebi ürünleri kullanabilir.

Edebiyat ve edebi ürünlerin derslerde kullanımı, öğrencilere çeşitli beceriler kazandırabilir. Bunları şu şekilde sıralamak mümkündür (Gönen ve Veziroğlu, 2013, s.1):

1. Zaman ve mekân fark etmeksizin diğer insanların yaşam deneyimlerine yönelik bilgiler verir,

2. Çocuklar başkalarının yaşamlarına ilişkin bilgilerini arttırarak dolaylı yoldan hayattaki diğer rolleri dener,
3. Kendilerini ve etraflarındaki kişileri daha iyi anlar.

Elma ve Bütün (2015) yapmış olduğu çalışmada, öğrencilerin yazılı anlatım becerisinin gelişmeme sebebi olarak öğrencilerin bağımsız çalışma becerisinin gelişmemesinden kaynaklandığını vurgulanmaktadır. Öğrencilere grup çalışmalarının yanı sıra bireysel ve etkinlik temelli çalışma yapabilmeleri için fırsat verilmelidir. Bireysel etkinliklerde edebi ürünleri kullanmak ve bunları sınıf dışı etkinlikler ile ilişkilendirmek, öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve sosyal alanlarını geliştirmeye katkıda bulunabilir. Özellikler birey ve toplumu merkeze alan eğitim alanlarında edebi eserler, eğitimin çeşitli basamak ve derslerinde öğretim araç ve gereci olarak kullanılabilir (Kaya ve Ekiçi, 2015, s.89). Gezi ile birlikte gezi yazısı yazma gibi etkinlikler öğrencilere hem gördüğünü hem de düşündüğünü kendi cümleleri ile ifade edebilme becerisi kazandırabilir.

Alan yazın tarandığında gezi yazısı ile ilgili pek çok tanım karşımıza çıkmaktadır. Gezi yazısı, gidilen yerde gelenek, görenek, yemek kültürü, tarihi ve doğal güzellikler olmak üzere maddi ve manevi pek çok özelliği düz yazı formunda anlatılmasıdır (Maden, 2008). Gezi yazısı özellikle bilgiye ulaşmada yetersiz kalındığı vakit, sadece belirli bir alanda değil pek çok alana katkısı sağlamaktadır (Şirin, 2013). Bu doğrultuda düşünüldüğünde gezi yazılarını sadece Tarih, Edebiyat veya Türkçe dersinde değil, disiplinler arası yaklaşım ile oluşturulan Sosyal Bilgiler dersinde de kullanımı öğretime zenginlik sağlayabilir (Çelik, 2016). Edebiyat'ın içerisinde yer alan gezi yazısı, seyahatnameler ya da gezi notları Edebiyat'ın kişilik gelişimi ve insanları eğitmek amacına hizmet etmesinden kaynaklanmaktadır (Kavcar, 1994). Çeşitli etkinliklerle harmanlanarak Sosyal Bilgiler dersinde gezi yazısı gibi edebi ürünler kullanılabilir. Böyle bir yaklaşımla edebi ürünleri Sosyal Bilgiler dersinde kullanmak, Sosyal Bilgiler dersinin iyi ve etkin vatandaş yetiştirme amacına yardımcı olabilir.

Gezi yazılarını yazmadan önce sınıf ortamında bir plan hazırlanabilir ya da gezi sırasında serbest yazım gerçekleştirilebilir. Geziler gerçekleşikten sonra fotoğraflarla zenginleştirilerek sosyal medyada paylaşılabilir (Burgul Adıgüzel, 2017). Böylelikle öğrencilere eğlenerek öğrenmenin yanı sıra öğrenciler, gezi tekniğini öğrenerek beceri eğitimine temel olmakla birlikte Sosyal Bilgiler konu alanı ile ilgili bilgi de edinebilirler (Kaya ve Ekiçi, 2015). Daha sonra edindikleri bu bilgiyi düşünerek yazıya dökmeleri düşünme becerilerine de katkı sağlayabilir.

“Sosyal Bilgiler, sosyal bilimler disiplinlerinden seçilmiş bilgilere dayalı olarak, öğrencilere toplumsal yaşam ile ilgili temel bilgi, beceri ve değerlerin kazandırıldığı bir çalışma alanıdır” (Erden,

1996, s.8). Bu toplumsal becerileri, değerleri ve bilgileri kazandırırken yalnızca ders kitabı ve sınıf ortamı değil edebi ürünler kullanılmalı, sınıf dışı gezi etkinlikleri tasarlanmalıdır. Sosyal Bilgiler öğretim programı (MEB, 2018) incelendiğinde öğrencilerin gezi yazısı gibi çeşitli türde edebi ürünler okumaları teşvik edilmelidir yer almaktadır. Aynı zamanda MEB (2018) Sosyal Bilgiler dersi öğretim programının uygulanması ile ilgili, okul dışı ortamlardan da faydalanmayı vurgulanmıştır. Sosyal Bilgiler öğretmenleri, sınıf dışı etkinlikler ve edebi ürünleri entegre ederek kullanmalıdır.

Bağcı Ayrancı'nın (2018) yapmış olduğu çalışmada, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının şiir, öykü ve gezi yazısını kullanarak etkinlik oluşturmaya daha eğilimli oldukları tespit edilmiştir. Bu doğrultuda Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarına lisans eğitimlerinde okul dışında da gezi gibi etkinliklerle birlikte edebi ürün hazırlamalarına yönelik eğitimler verilebilir. Öğretmen adaylarına uygulama ile teorik bilgiyi birleştirme olanağı verilmelidir.

Alan yazın tarandığında gezi yöntemi ile ilgili, Aytaç (2014) Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının eğitimlerinde gezi-gözlem metodunun önemine ilişkin çalışma bulunmaktadır. Çetin, Kuş ve Karatekin (2010), Sınıf ve Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin gezi gözlem yöntemine ilişkin görüşlerini incelenmiştir. Mazman (2007) Sosyal Bilgiler dersinde gezi yönteminin kullanımına yönelik bir çalışma yapmıştır. Gezi yazısı ve seyahatnameler ile ilgili, Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nin Sosyal Bilgiler Dersi Öğretiminde Kullanımı (Çelik, 2016), adlı doktora tezi; Yakar'ın (2013), Cumhuriyetten Günümüze Uygulanmış Olan İlköğretim Sosyal Bilgiler Programlarında Seyahatnamelerin İncelenmesi adlı yüksek lisans tezi, Ata'nın (2013) Çocuklarımız, Ninelerimiz ve Dedelerimiz Çok Yardımseverdi başlıklı çalışmasında; Kaya ve Ekiçi'nin (2015) de Sosyal Bilgiler Öğretiminde Gezi Yazılarından Yararlanma: Gülten Dayıoğlu'nun Gezi Yazıları Örneği isimli çalışmalar bulunmaktadır.

Bu araştırma, gezi yönteminin Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının başarılarına etkisini ve uygulamaya yönelik olan gezi yazısına ilişkin görüşlerinin incelenmesine amacıyla yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aramıştır:

1. Gezi yöntemine katılan kadın öğretmen adaylarının, başarı testinden aldıkları ön test ve son test puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
2. Gezi yöntemine katılan erkek öğretmen adaylarının, başarı testinden aldıkları ön test ve son test puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
3. Gezi yöntemine katılan erkek ve kadın öğretmen adaylarının, başarı testinden aldıkları ön test ve son test puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
4. Öğretmen adaylarının gezi yazısının öğrenme üzerindeki etkisine yönelik görüşleri nelerdir?

5. Öğretmen adaylarının gezi yazısını yazarken ve gezilerini gerçekleştirirken zorlandıkları durum nelerdir?
6. Öğretmen adaylarının gezi yazısını yazarken ve gezilerini gerçekleştirirken kolay buldukları durum nelerdir?

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, araştırma süreci ve verilerin analizi yer almaktadır.

Araştırmanın Modeli

Araştırmanın modelini nicel ve nitel yöntemler birlikte kullanılarak oluşturulduğu için karma yöntem oluşturmaktadır. Karma yöntemde birden fazla araştırma modeli kullanılmaktadır (Creswell, 2009). “Karma yöntemde nicel ve nitel veri toplama teknikleri ya aynı anda ya da biri diğerini izler” (Balci, 2016, s. 43). Araştırmada nicel sonuçlara açıklama getirebilmek amacıyla karma yöntem içerisinde yer alan açıklayıcı ardışık desen kullanılmıştır. (Creswell, 2017). Buna göre araştırmada önce nicel veriler toplanmıştır. Araştırmanın diğer aşamasında ise nitel veriler toplanmıştır. Araştırmanın ilk aşamasında kontrol grupsuz ön test ve son test deseninden yararlanılmıştır. Bu desende gruba ön test işlem başlamadan önce uygulanır ve işlem bittikten sonra son test uygulanır (Sönmez ve Alacapınar, 2017). Nitel verilerin toplanmasında, durum çalışması deseni kullanılmıştır. Durum çalışması, bir durumu etkileyen olguları bütünsel olarak araştırılmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2017-2018 eğitim-öğretim yılında İç Anadolu bölgesinde yer alan Yozgat Bozok Üniversitesinde Sosyal Bilgiler Eğitimi Ana Bilim Dalı’nda öğrenim gören 24 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmanın nicel verileri ve nitel verileri toplanırken amaçlı çalışma gruplarından uygun durum örneklemesine göre katılımcılar belirlenmiştir. Uygun durum örneklemesinde çalışma grubu kolay ulaşılabilir olma özelliği taşımaktadır (Ekiz, 2015; Sönmez ve Alacapınar, 2017).

Tablo 1. *Araştırmanın çalışma grubu*

Sosyal Bilgiler Eğitimi Öğretmen Adayları	f
Kadın	12
Erkek	12
Toplam	24

Veri Toplama Aracı

Araştırma, 2017-2018 eğitim öğretim yılında Sosyal Bilgiler Eğitimi lisans programında yer alan Sanat ve Estetik dersi kapsamında gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında öğretmen adaylarına ilk aşamada araştırmacı tarafından oluşturulan başarı testi uygulanmıştır. Bu doğrultuda testte Yozgat ilinde bulunan toplam 8 farklı tarihi ve kültürel yerler ile ilgili çoktan seçmeli 15 soru hazırlanmıştır. Testin içeriği, Yozgat merkezde yer alan Osmanlı ve Cumhuriyet dönemi mimari eserleri kapsamaktadır. Test maddeleri hazırlanırken, alan yazın taranmıştır ve test maddelerinin öğretmen adaylarının seviyesine uygun olmasına dikkat edilmiştir. Hazırlanan test maddeleri, Yozgat ilinin tarihi ve kültürel alanlarını kapsayacak şekilde hazırlanmıştır. Test maddelerinin kapsam geçerliği için Sosyal Bilgiler eğitimi alanında uzmanların görüşü alınmıştır. Uzmanların önerileri doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra başarı testine ön uygulama için son şekli verilmiştir. Ön uygulamadan sonra yapılan analizler sonucunda, başarı testinin madde güçlük indeksleri, 0.16 ile 0.83 arasında değiştiği tespit edilmiştir. Madde güçlüklerinin ortalama 50 olması beklenirken; kolay ve zor maddelerde testte yer almalıdır (Büyüköztürk vd., 2017). Madde ayırt edicilik indeksine göre ölçütleri karşılamayan 3 madde başarı testinden çıkarılmıştır ve başarı testi 15 maddeye indirilmiştir. Testin güvenirliği 0.80 olarak hesaplanırken, her doğru yanıt 1 puan verilen 15 soruluk testin aritmetik ortalaması 9.33 olarak hesaplanmıştır.

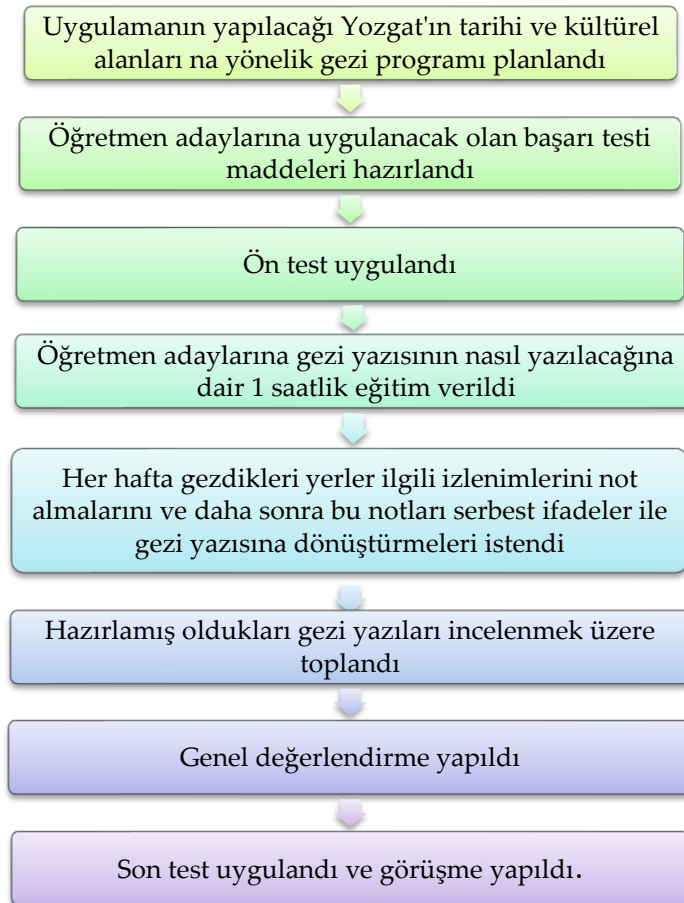
Araştırmada nitel verileri toplamak için araştırmacı tarafından görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme, bireylerin bir konu ile ilişkili bakış açılarını ve davranışlarını ortaya çıkarır (Schostak, 2006). Görüşme formunda yarı yapılandırılmış üç soru yer almıştır. “Yarı yapılandırılmış görüşmede araştırmacı sorularını önceden hazırlar ancak görüşme sırasında araştırılan kişilere kısmi esneklik sağlayarak oluşturulan soruların yeniden düzenlenmesine, tartışılmasına izin verir” (Ekiz, 2015, s. 63). Görüşme soruları hazırlandıktan sonra uzman görüşü alınmıştır. Uzmanların önerileri doğrultusunda görüşme formuna öğretmen adaylarına uygulanmak üzere son şekli verilmiştir.

Verilerin Analizi

Nitel verilerin analizinde istatistik programı kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde ön test ve son testlerin analizi için yani anlamlı düzeyde farkın olup olmadığının tespiti için ilişkili örneklem t testi kullanılmıştır. Öğretmen adayları ile yapılan görüşme formunun analizinde içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi temel anlam ve kavramları belirlemeyi ve tespit etmeyi sağlar (Patton, 2002; Yıldırım, Şimşek, 2013). Nitel verilerin analizinde, uzman ve araştırmacı tarafından oluşturulan kategoriler karşılaştırılmıştır ve görüş birliğine varılan kategoriler araştırmada kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, görüş birliği sağlanamayan kategoriler çıkarılmış ve gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

Uygulama Süreci

Uygulamanın ilk aşamasında öğretmen adaylarının lisans ders programı da göz önünde bulundurularak, her hafta bir tarihi ve kültürel varlığı ziyaret etmek üzere 8 haftalık gezi programı hazırlanmıştır. Gezi programı, Yozgat İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü tarafından hazırlanan Yozgat Kent Tarihi (2008) kataloğu göz önünde bulundurularak planlanmıştır. Daha sonra öğretmen adaylarına yönelik başarı testi hazırlanmıştır. Ön test uygulandıktan sonra gezi yazısının nasıl yazılacağına dair öğretmen adaylarına 1 saatlik eğitim verilmiştir. Her hafta gerçekleşen gezileri için serbest gezi yazısı yazmaları istenmiştir. Bu süreçte öğretmen adayları gezilerini bireysel olarak gerçekleştirmişlerdir. Uygulama sırasında aldıkları gezi notlarını (tarihi, coğrafi, kültürel vd. özellikler) daha sonra gezi yazısı şeklinde düzenlemişlerdir. 8 hafta tamamlandıktan sonra, hazırlamış oldukları gezi yazıları toplanmış, alan yazına uygunluğu incelenmiştir ve genel değerlendirme yapılmıştır. Son aşamada ise, öğretmen adaylarına son test uygulanmış ve görüşme yapılmıştır.

Şekil 1. Uygulama süreci

Aşağıdaki tabloda öğretmen adaylarının gezi programı yer almaktadır.

Tablo 2. Öğretmen adaylarının gezi programı

Tarih	Yer
25-30 Eylül	Yozgat Lisesi
2-8 Kasım	Çapanoğlu Çifte Hamamı
9-15 Ekim	Hayri İnal Konağı
16-21 Ekim	Nizamoğlu Konağı (Yozgat Müzesi)
23-19 Ekim	Saat Kulesi
30 Ekim-5 Kasım	Tarihi Çapanoğlu Büyük Cami
6-12 Kasım	Cumhuriyet Mektebi
13-19 Kasım	Tarihi Askeriye Binası

Bulgular

Nicel Verilere İlişkin Bulgular ve Yorum

Birinci alt probleme yönelik bulgular: “Başarı testi uygulanan kadın öğretmen adaylarının ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?” sorusuna cevap bulabilmek için öğretmen adaylarının bağımlı örneklem t testi incelenmiştir. Bulgular tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Kadın öğretmen adaylarının ön test-son test puanlarının t testi sonuçları

	n	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Ön test	12	7.08	1,50	11	-9,60	.000
Son test	12	11.58	,996			

Tablo 3 incelendiğinde, başarı testinin ön test uygulamasından kadın öğretmen adaylarının aldıkları puanların ortalaması, $\bar{X} = 7.08$ son test uygulamasından aldıkları puanların ortalaması ise, $\bar{X} = 11.58$ ’tir. Öğretmen adaylarının ön test puanı incelendiğinde ortalama düzeyde bilgiye sahip oldukları tespit edilmiştir. Son test puanları incelendiğinde ise bu ortalamanın yükseldiği görülmektedir. Sonuçlar incelendiğinde, kadın öğretmen adaylarının ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farkın olduğu ($t = -9.60$; $p > .05$) tespit edilmiştir.

İkinci alt probleme yönelik bulgular: “Başarı testi uygulanan erkek öğretmen adaylarının ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?” sorusuna cevap bulabilmek için öğretmen adaylarının bağımlı örneklem t testi incelenmiştir. Bulgular tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Erkek öğretmen adaylarının ön test-son test puanlarının t testi sonuçları

	n	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Ön test	12	7.91	1.44	11	-4.36	.000
Son test	12	10.75	2.30			

Tablo 4 incelendiğinde, başarı testinin ön test uygulamasından erkek öğretmen adaylarının aldıkları puanların ortalaması $X = 7.91$ son test uygulamasından aldıkları puanların ortalaması ise, $X = 10.75$ 'tir. Öğretmen adaylarının ön test puanı incelendiğinde kadın öğretmen adaylarında olduğu gibi ortalama düzeyde bilgiye sahip oldukları tespit edilmiştir. Son test puanları incelendiğinde ise öğretmen adaylarının ortalamasının yükseldiği görülmektedir. Sonuçlar incelendiğinde, erkek öğretmen adaylarının ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farkın olduğu ($t = -4.36$; $p > .05$) tespit edilmiştir.

Üçüncü alt probleme yönelik bulgular: “Başarı testi uygulanan erkek öğretmen adaylarının ve kadın öğretmen adaylarının ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?” sorusuna cevap bulabilmek için bağımlı örneklem t testi incelenmiştir. Bulgular tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Erkek öğretmen adayları ile kadın öğretmen adaylarının ön test-son test puanlarının t testi sonuçları

	n	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Ön test	12	7.50	1.50	23	-8.55	.000
Son test	12	11.16	1.78			

Erkek öğretmen adaylarının ve kadın öğretmen adaylarının başarı testi ön test uygulamasından aldıkları puanların ortalaması, $X = 7.50$, öğretmen adaylarının son test uygulamasından aldıkları puanların ortalaması ise, $X = 11.16$ 'dır. Katılımcıların ön test puanı incelendiğinde genel olarak ortalama düzeyde bilgiye sahip oldukları tespit edilmiştir. Son test puanları incelendiğinde ortalamanın yükseldiği görülmektedir. Sonuçlar incelendiğinde, ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farkın olduğu ($t = -8.55$; $p > .05$) tespit edilmiştir.

Nitel Verilere İlişkin Bulgular ve Yorum

Dördüncü alt probleme yönelik bulgular: Görüşme formundaki birinci madde, “Gezi yazısının öğrenme üzerindeki etkisine yönelik görüşünüz nedir? Açıklayınız”. Sorusuna yönelik öğretmen adaylarının cevaplarına ilişkin bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 6. Gezi yazısının öğrenme üzerine etkilerine yönelik öğretmen adaylarının görüşleri ve dağılımları

Kategori	Kod	f
Kalıcılık	Aktif öğrenme	2
	Bilgilerin pekişmesi	1
	Öğrenme sürecine katılma	1
	Keşfetme	2
	Etkili öğrenme	1
	İzlenim oluşturur	1
	Yazarak öğrenme	1
	Yerinde görme	2
	Yaşayarak öğrenme	4
Görsel Hafıza	Fotoğraflar	1
Beceri	Yorumlama	1
	Karşılaştırma	1
	Farkındalık	1
Merak	Yeni yerler görme	1
Fırsat	Gezme imkânı	1
	Tecrübe	1
Geçersiz		3
Toplam		24

Tablo 6 incelendiğinde öğretmen adaylarından, gezi yazılarının öğrenme üzerinde en fazla yaşayarak öğrenme (4) olanağı sağlayacağı üzerinde görüş belirtmişlerdir Öğretmen adaylarının cevapları incelendiğinde yerinde öğrenme (2), keşfetme (2) ve aktif öğrenme (2) en fazla görüş bildirilenler arasında yer almaktadır. Fotoğraflar, yorumlama, karşılaştırma, farkındalık, yeni yerler görme, gezme imkânı ve tecrübe de öğretmen adaylarının verdiği cevaplar arasında yer almaktadır. Öğretmen adaylarının bazılarının bu konudaki görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

Ö1 “...Eğlenerek öğrendik, sosyalleştik. Gezdiğimiz yerlerde bilgili, konuya vakıf kişilere ulaştık... Ezbersiz, derinlemesine öğrenme sağlanmış oldu...”

Ö2 “...Gezdiğimiz yerlerde direk bakıp geçmedik. Yazımıza ne ekleyebiliriz gözüyle baktık. Bu da mekân hakkında daha çok bilgi sahibi olmamızı sağladı...”

Ö5 “...Öğrencinin araştırmasına ve keşfetmesine yardımcı olur...”

Ö7"..."Yeni yerlere gittikçe bir yerlere gitme ve yazma isteği daha da artıyor..."

Ö10"..."Bilinmeyen ve fark edilmeyen unsurları ortaya çıkarır..."

Ö13"..."Her gün geçtiğimiz yerler bile olsa farkında değildik. Neyin nerede olduğunu ve yaşadığımız yeri öğrenmede katkı sağladı..."

Ö15"..."Bir şeyi gidip yerinde görmek ve yazıya geçirmek diğer öğrenme şekillerinden daha verimli..."

Ö19"..."Gezilmesi gereken mekâna gidip orada görerek ve hissederek o anı düşünmek ve yazmak öğrenme açısından etkili bir yöntem oldu..."

Ö21"..."Gezi yazısı hem gezdirir, hem öğretir..."

Beşinci alt probleme yönelik bulgular: Görüşme formundaki ikinci maddede yer alan, "Gezi yazılarınızı yazarken ve gezilerinizi gerçekleştirirken en çok zorlandığınız konu nedir? Açıklayınız". Sorusuna ilişkin öğretmen adaylarının cevaplarına ilişkin bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 7. Gezi yazısı yazarken ve gezileri sırasında zorlandıkları duruma yönelik öğretmen adaylarının görüşleri ve dağılımları

Kategori	Kod	f
Zorlanmadım	Bilinen Yerler	4
Zorlandım	Kararsızlık	1
	Görsellere ulaşma	1
	Hava şartları	1
	Bilgiye ulaşmada	2
	Yaşadıkları yer	1
	Ulaşım	3
	Rehberin olmaması	2
	İzin	2
	İlk kez uygulama yapıyor olmak	2
	Gezi yazısı formunda yazmak	2
Geçersiz		3
Toplam		24

Tablo 7 incelendiğinde, öğretmen adayları gezi yazısını yazarken ve gezerken bilinen yerler (4) olmasından dolayı bir zorluk yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Gezi yazısını yazarken, ilk kez uygulama yapıyor olmak (2), gezi yazısı formunda yazmak (2) ve bilgiye ulaşmada (2) zorlandıklarını

belirtirken; ulaşım (3), rehberin olmaması (2), izin (2), kararsızlık (1), görsellere ulaşma (1), hava şartları (1) ve yaşadıkları yer (1) gibi konularda da zorlandıklarını belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının bazılarının bu konudaki görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

Ö3 “...Gezimizi yaparken bir rehber yoktu ve her şeyi biz kendimiz araştırarak öğrendik. Rehberimiz olsaydı daha kolay bilgiye ulaşırdık....”

Ö5 “...Birkaç yer hariç çoğu yeri rahat buldum. Saat kulesini incelemek için yanına gitmem çok zor oldu ama çok eğlenceliydi...”

Ö9 “...Gezi yazısını yazarken en çok gezdiğimiz yerleri gezi yazımıza nasıl aktaracağımız konusunda zorlandım...”

Ö14 “...Yazarken fazla zorlanmadım fakat gezilecek yere giderken yani ulaşımında ve adreste zorlandım..”

Ö21 “...Ulaşım ve öğrenciliğin verdiği imkânsızlıklar tüm öğrencilerin sorunudur...”

Altıncı alt probleme yönelik bulgular: Görüşme formundaki üçüncü maddede yer alan, “Gezi yazılarınızı yazarken ve gezilerinizi gerçekleştirirken kolay bulduğunuz durum ne oldu? Açıklayınız”. Sorusuna ilişkin öğretmen adaylarının cevaplarına ilişkin bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 8. Gezi yazısı yazarken ve gezileri sırasında kolay olarak gördükleri duruma yönelik öğretmen adaylarının görüşleri ve dağılımları

Kategori	Kod	f
Konum	Mekânları bulmak	2
	Yakın çevre	3
	Merkez	4
	Şehir	3
Katılım	Sürecin içinde olmak	2
	Öğrenme	3
	Fotoğraf çekmek	4
Geçersiz		3
Toplam		21

Tablo 8 incelendiğinde, öğretmen adayları en fazla şehrin merkezde olması (4) ve fotoğraf çekme (4) konusunda kolaylık yaşadıklarını belirtmişlerdir. Şehir (3), yakın çevre (3), mekânları

bulmak (2), sürecin içinde olmak (2) ve öğrenme (3) gibi konularda kolaylık yaşadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının bazılarının bu konudaki görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

Ö3"..."Gezdiğimiz yerlerin merkezde olması işimizi kolaylaştırdı. Yozgat'ın hava şartları kötü olduğu için il merkezi dışında bir yerlere gitseydik işimiz zor olacaktı..."

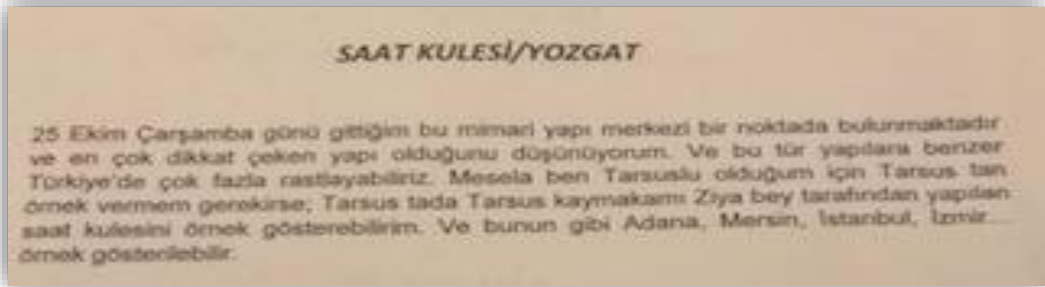
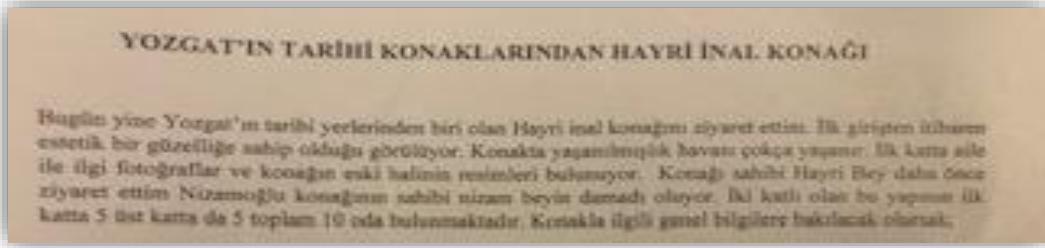
Ö4"..."Gezi yazısını yazarken zorlanmadım. Çünkü olayları bizzat benim yaşamam yazmamı kolaylaştırdı..."

Ö8"..."Şehir küçük olduğu için gideceğimiz yerleri bulmak kolay oldu..."

Ö12"..."Gezeceğimiz yerler birbirine yakın olduğu için çok kolay oldu..."

Ö21"..."Bazı gezi mekânlarında oranın sorumlusu bize kolaylık sağladı..."

Aşağıda, öğretmen adaylarının yazmış oldukları gezi yazılarına ilişkin bazı bölümler yer almaktadır:

HAYRİ İNAL KONAĞI

01.12.2017 Cuma günü Konağa gittim. Konağın dış mimarisi çok göz alıcıydı çok beğendim. Konağın merkez İstanbul'da değil mi? Emniyet Caddesi üzerinde yer alıyor. Bu konak Geç Osmanlı Dönemi evli mimari eserlerinin güzel örneklerinden biri olup Gayri Menkul Eski Eserler Yüksek Kurulu Başkanlığına 1979 yılında korunması gerekli eski eserler kapsamına alınarak tescillenmiştir. Konağın...

Yozgat Saat Kulesi

Saat kulesi her şehrimizin merkezinde mutlaka bulunan o şehrin sembolü niteliğindedir. Yozgat saat kulesi ise 1908 yılında dönemin belediye başkanı olan Tefvîkizade Ahmet Bey tarafından yapılmıştır. Kule enine altı kata bölünmüştür. Üzerinde çan şeklinde bir kûlah bulunur. Çanı 288 kg'dır. Saat kulesine kuzey kısımdaki bir kapıdan girilebilir.

YOZGAT LİSESİ

Bir şehrin adını taşıyan lisesi tabiki o şehir için vazgeçilmezler arasındadır. Öyle ki Yozgat Lisesi de Yozgat için çok büyük bir öneme sahiptir. Bu haftaki ziyaret ettiğimiz yer burası oldu. Birçok arkadaşım gibi şehir otobüslerine binerek şehir meydanında indim Yozgat Lisesinin bulunduğu yere gitmek için harekete geçtim yaklaşık 10-15 dakikalık bir yürüyüş mesafesinde bulunmakta konum olarak bakarsak şehir otogarına yakın olup lise caddesi üzerinde meydana kent park yolu üzerinde bulunmaktadır.

Hedefi olan Yozgat Lisesine ulaştıktan sonra içeriye gezmek istedim. Kapıdan içeri girecekken dikkatimi bir yazı çekti gerçekten önemli bir yazı olmalıydı fakat yıpranmış ve okunamaz durumdaydı. Hoş okunsa da tarihi bir kitabeden ne anlayabilirdim? Daha sonra içeriye girdim iki katlı güzel bir tarihi eseri açıkçası çok geniş bir alana sahip olup yüksek tavanlı güzel bir yapıydı. Orada bulunan bir kişiden yardım isteyerek kısa bilgi aldım. Yozgat Lisesi;

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Öğretmen adaylarının 8 haftalık gezi programından sonra hazırladıkları gezi yazıları araştırmacı tarafından toplandıktan sonra alan yazına uygunluğu incelenmiştir. Araştırmanın amaçları doğrultusunda öğretmen adaylarına uygulanan başarı testi ve görüşme sorularının analiz edilmesinin ardından şu sonuçlara varılmıştır:

Araştırmanın bulgularına göre, erkek öğretmen adaylarının kadın öğretmen adaylarına göre öntest sonuçları ortalaması daha yüksek bulunurken, bu durum sontest söz konusu olduğunda farklılaşmaktadır. Kadın öğretmen adaylarının sontest puanları erkek öğretmen adaylarına göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Kadın ve erkek öğretmen adaylarına uygulanan gezi yöntemine yönelik öntest ve sontest puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. Bu sonucun ortaya çıkmasında bireysel farklılıklar, bilgi düzeyi, algılama ve bireyin kendisini ifade edebilmesi etkili olmuş olabilir. Genel olarak gezi yönteminin kullanılması öğrenci başarısını artırır sonucuna ulaşılabilir. Mazman'ın (2007) yapmış olduğu çalışmada da öğretmenler, gezi yönteminin kalıcılığı sağlamanın yanı sıra öğrenci başarısını artırdığını belirtmiştir. Bunun yanı sıra öğrencilere sınıf dışında gezi gibi etkinlikler oluşturmak, onların bilgilerini gerçek yaşama transfer etmeye yardımcı olabilir (Çengelci, 2013).

Öğretmen adayları gezi yazısının öğrenme üzerine etkilerine yönelik görüşleri analiz edildiğinde; kalıcılık, görsel hafıza, beceri, merak ve fırsat kategorilerinde toplandığı görülmektedir. Öğretmen adaylarının görüşleri, gezi yazısının öğrenme üzerinde olumlu etkisi olduğu yönündedir. Yazı yazmak sadece bir eylem ile sınırlı değildir. Elma ve Bütün'ün (2015) ifade ettiği gibi, yazı yazarken birden fazla eylemin somutlaşması söz konusudur. Bunun yanı sıra yazarken, keşfetme fırsatı ve kendine ait olanı yani yaşantıyı somutlaştırma söz konusudur (Emig, 2003; Murray, 2003). Bireyin var olan ve kazandığı bazı becerilerde yazı aracılığıyla işlevlerini yerine getirmektedir (Göçer, 2013). Bütün bunlar göz önünde bulundurulduğunda gezi yazısı yazmak, gördüklerini aktarmanın yanı sıra bireyin birden fazla becerisini de kullanmasını sağlayabilir.

Öğretmen adaylarının gezi yazılarını yazarken ve gezilerini gerçekleştirirken zorluk yaşamadıklarını belirtenler genellikle bildikleri yerler olduğunu vurgulamışlardır. Bu da onların lisans eğitimleri boyunca Yozgat'ta yaşamış olmalarından veya memleketlerinin Yozgat olmasından kaynaklanabilir. Zorlanan öğretmen adayları ise en çok ulaşımın sorun olduğunu belirtmişlerdir. Gezi mekânlarının merkezde ve hepsinin iç içe olduğu düşünüldüğünde, öğretmen adaylarının zorluk yaşamış olmaları, bulundukları yerler ile merkez arasında ulaşım açısından kaynaklanabilir. Öğretmen adaylarının bilgiye ulaşmada zorlanması ve rehberin olmaması birlikte ele alınabilir. Müze gibi mekânlarda ziyaretçilere yetkililer tarafından müze ile ilgili bilgilendirme olanağı sunulurken; tarihi eser niteliğinde olup aktif bir şekilde her hangi bir amaç için kullanılan okul, belediye binası vs.gibi yerlerde bilgiye ulaşmada zorluk yaşanabilir sonucuna varılmıştır. İlk kez böyle bir uygulama yapmak ve gezi yazısı yazmakta öğretmen adaylarının zorlandığı konular arasında yer almaktadır. Gittikleri bazı mekânlarda izin konusunda zorluk yaşayan öğretmen adayları, mekânların bazı bölümlerin tadilatı olması ya da gittikleri saatin uygun olmaması nedeniyle bu konuda zorluk yaşamış olabilirler.

Öğretmen adaylarının gezi yazılarını yazarken ve gezilerini gerçekleştirirken en kolay gerçekleştirdikleri aşama ise, konum ve katılım kategorileri altında toplanmıştır. Öğretmen adaylarının ziyaret ettikleri yerlerin şehir merkezinde olması ve yakın çevrede olması onlar için kolaylık olduğu tespit edilmiştir. Fotoğraf çekmenin en kolay olduğunu belirten öğretmen adaylarından hariç, sürecin içinde olmanın, mekânları bulmanın ve öğrenmenin de kolay olduğunu belirten görüşler tespit edilmiştir. Meydan ve Akkuş'un (2014) belirttiği gibi sınıf dışı etkinlikler; müzeler, alan gezileri vd. bireylerin tarih, doğa ve kültürel farkındalığın artırılmasını sağlamada önemli etkinlikler arasında yer almaktadır. Bu doğrultuda düşünüldüğünde, Sosyal Bilgiler dersinde sınıf dışı etkinlikler ile edebi türlerin birlikte kullanımı, becerinin yanı sıra öğrencilere pek çok farkındalık da kazandırabilir. Edebiyat ve edebi ürünler ile ilişkilendirilmiş bir Sosyal Bilgiler öğretimin gerçekleştirilmesi ve etkili öğretimin sağlanabilmesi için öğretmenlerin bu konuda yeterli donanımına sahip olması gerekmektedir (Öztürk, Çoşkun Keskin, Otluoğlu, 2012).

Araştırmanın amaçları doğrultusunda öğretmen adaylarına uygulanan testten ve görüşme formundan elde edilen bulgulardan hareketle şu önerilerde bulunulabilir:

- (i) Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarına sınıf dışı ders etkinlikleri ve edebi türleri ilişkilendirerek uygulamalı kullanmalarını sağlayabilecek etkinlikler tasarlatılmalıdır.
- (ii) MEB Sosyal Bilgiler öğretim programına gezileri, gezi yazıları ile ilişkilendiren etkinlikler konulabilir. Bireysel veya grup olarak öğrenciler bu etkinlikleri gerçekleştirebilirler.
- (iii) Sosyal Bilgiler öğretmenlerine yöntem, teknik ve edebi türlerin ilişkilendirilerek kullanımına yönelik hizmet içi eğitim verilebilir.

Kaynakça

- Altın, B. N. ve Demirtaş, S. (2014). Sosyal bilgiler dersinde sınıf dışı eğitim etkinlikleri (Müze ve arazi çalışmaları). İçinde Safran, M. (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi* (509-543). Ankara: Pegem Akademi.
- Arslan, M. (2007). Eğitimde yapılandırmacı yaklaşımlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 40 (1), 41-61.
- Ata, B. (2013). Sosyal bilgiler öğretim programı ve seyahatnameler: “çocuklar, ninelerimiz ve dedelerimiz çok yardımseverdi”. *Türk Yurdu Dergisi*, 30, 164-166.
- Aytaç, A. (2014). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının eğitimlerinde gezi-gözlem metodunun yeri ve önemi. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11-1 (21), 55-69.
- Bağcı Ayrancı, B. (2018). Eğitim fakültesi öğrencilerinin yazılı anlatım dersi uygulamalarında alanlarına özgü etkinlik oluşturma çalışmaları. *ZfWT*, 10 (1), 143-157.
- Balcı, A. (2016). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: Pegem Akademi.
- Bruner, J. (2014). *Eğitim süreci*. Öztürk, T. (Çev.). Ankara: Pegem kademi
- Burgul Adıgüzel, F. (2017). Edebiyat müzeleri ve müzede edebiyat eğitimi. *Millî Eğitim*, 214, 85-104.
- Büyüköztürk, Ş. , Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Creswell, J. W. (2009). *Research design: qualitative, quantitative and mixed methods approaches*. London: Sage Publications.
- Creswell, J. W. (2017). *Karma yöntem araştırmalarına giriş*. Sözbilir, M. (Çev. Ed.). Ankara: Pegem Akademi.
- Çelik, A. (2016). *Sosyal bilgiler dersi öğretiminde Eviya Çelebi Seyahatnamesi'nin kullanımı*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çengelci, T. (2013). Social studies teachers' views on learning outside the classroom. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 13 (3), 1836-1841.
- Çetin, T., Kuş, Z. ve Karatekin, K. (2010). Sınıf ve Sosyal bilgiler öğretmenlerinin gezi-gözlem yöntemine ilişkin görüşleri. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2, 158-180
- Erden, M. (1996). *Sosyal bilgiler öğretimi*. İstanbul: Alkım.
- Ekiz, D. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.

- Elma, C. ve Bütün, E. (2015). İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin yazılı anlatım becerilerine ilişkin öğretmen görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15 (2), 104-131.
- Emig, J. (2003). Writing as a mode of learning. İçinde Villanueva, V.. (Ed.), *Cross-talk in comp theory: a reader* (7-16). Urbana: National Council of Teachers of English.
- Garipoğlu, N. (2001). Gezi-gözlem metodunun Coğrafya eğitimi ve öğretimindeki yeri. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 3 (2),13-30.
- Göçer, A. (2013). Türkçe öğretmeni adaylarına göre yazma becerisinin ediniminde ve gelişiminde etkili olan unsurlar. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(24), 1-14.
- Gönen, M., ve Veziroğlu, M. (2013). Çocuk edebiyatının genel hedefleri. İçinde Gönen, M. (Ed.). *Erken Çocukluk döneminde çocuk edebiyatı* (1-12). Ankara: Eğiten Kitap.
- İbret, B. Ü., Karasu Avcı, E., Karabıyık, Ş., Güleş, M. ve Demirci, M. (2017). Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin görüşlerine göre değerlerin öğretiminde edebi ürünlerin kullanımı. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9, 104-124.
- Kaya, E.ve Ekiçi, M. (2015). Sosyal Bilgiler öğretiminde gezi yazılarından yararlanma: Gülten Dayıoğlu'nun gezi yazıları örneği, *TSA*, 19(1), 87-114.
- Kavcar, C. (1994). *Edebiyat ve eğitim*, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Yayınları.
- Maden, S. (2008). Türk edebiyatında seyahatnameler ve gezi yazıları. *A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 37, 147-158.
- Mazman, F. (2007). *Sosyal bilgiler öğretiminde gezi-gözlem metodunun uygulanmasına ilişkin bir araştırma (Tokat örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Osman Paşa Üniversitesi, Tokat.
- MEB (2018). *Sosyal bilgiler öğretim programı*. 25.10.2018 tarihinde <http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/201812103847686-SOSYAL%20BİLGİLER%20ÖĞRETİM%20PROGRAMI%20pdf> adresinden erişilmiştir.
- Meydan, A., Akkuş, A. (2014). Sosyal bilgiler öğretiminde müze gezilerinin tarihi ve kültürel değerlerin kazandırılmasındaki önemi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 29, 402-422.
- Murray, M. D. (2003). Teach writing as a process not product. İçinde Villanueva, V. (Ed.), *Cross-talk in comp theory: a reader* (3-6). Urbana: National Council of Teachers of English.
- Öztürk, C., Çoşkun Keskin, S. ve Öztürk, C. (2012). *Sosyal bilgiler öğretiminde edebi ürünler ve yazılı materyaller*. Ankara: Pegem Akademi.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods*. Thousand Oaks, CA: Sage.

- Schostak, J. (2006). *Interviewing and representation inqualitative researchs*. Torrance, H. (Ed.) Open University Press
- Sönmez, V. ve Alacapınar, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şirin, İ. (2013). Seyahatnamelerin sosyal bilimlerde kullanım değeri: seyahatname metodolojisi geliştirmenin zorunluluğu. *Türk Yurdu Dergisi*, 30, 53-58.
- Tokcan, H. ve Demirkaya, H. (2014). Sosyal bilgilerde strateji, yaklaşım, yöntem ve teknikler. İçinde Safran, M. (Ed.). *Sosyal bilgiler öğretimi* (435-471). Ankara: Pegem Akademi.
- Yakar, H. (2013). *Cumhuriyetten günümüze uygulanmış olan ilköğretim Sosyal Bilgiler programlarında seyahatnamelerin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yozgat İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü (2008). *Yozgat kent tarihi*. Yozgat.